

Bestimmungsschlüssel für fruchtende Orchideen

von Jean und Marijke Claessens

Autor Thomas Ulrich

ORCHIS 2/2021 Seite 50–51

Während der Corona-Zeit haben Jean und Marijke Claessens zwei Schlüssel zur Bestimmung von blühenden und fruchtenden Orchideen in den Niederlanden und in Belgien entwickelt, die auf Niederländisch verfügbar sind. Während für die blühenden ein Online-Schlüssel zur Verfügung steht, haben die beiden für die verblühten, fruchtenden Orchideen ein 115-seitiges E-Book zur freien Verfügung erstellt. Obwohl in Niederländisch geschrieben, ist es trotzdem aufgrund der Bilder interessant. Alle Arten sind beschrieben und pro Art mit 10 Bildern von der Rosette bis zum reifen Samenstand abgebildet.

Das Buch kann unter <https://europeanorchids.com/orchid-keys/> heruntergeladen werden.

„Sleutel voor uitgebloeide orchideeën van Nederland en België - Bestimmungsschlüssel für die verblühten Orchideen der Niederlande und Belgiens“

Für alle diejenigen, die sich mit der Bestimmung von Orchideen zur Fruchtzeit beschäftigen möchten, ist dieses E-Book eine gute Grundlage, auch wenn natürlich nicht alle unserer Schweizer Orchideen behandelt werden.

Dank Deeple Übersetzer (<https://www.deepl.com>) oder dem Google-Übersetzer (<https://translate.google.com>) können die Texte mit zusätzlicher Sachkenntnis verständlich übersetzt werden. Texte können aus dem E-Book kopiert werden, ein Beispiel ist auf der gegenüberliegenden Seite.

Gymnadenia conopsea
Grote muggenorchis

Maten (in cm)

hoogte plant	35-100
lengte bloeiaar	7-30
aantal bloemen	25-140
lengte x breedte grootste blad	10-25 x 1-4
lengte doosvruchten	0,7-1,4

- 1 Grote muggenorchis (*Gymnadenia conopsea*), bloeiende plant
- 2 Grote muggenorchis (*Gymnadenia conopsea*). Rozet, de bladeren zijn tweerijig
- 3 Grote muggenorchis (*Gymnadenia conopsea*) is een stijf rechttopstaande plant
- 4 Grote muggenorchis (*Gymnadenia conopsea*). De stengel is naar boven toe vaak paarsig aangelopen
- 5 Grote muggenorchis (*Gymnadenia conopsea*). Het bovenste blad bereikt de bloeiaar niet
- 6 Grote muggenorchis (*Gymnadenia conopsea*) heeft een hoge vruchtzetting

Bladeren

Grote muggenorchis heeft zes tot vijftien ongeklekte, donkergroene, gladde bladeren met een stompe top, de onderste schuin afstaand tot omhoogstaand, vaak dicht bij elkaar aan de basis in een tweerijig rozet; daarnaast enkele hoger langs de stengel geplaatste lancetvormige, spitse, schutbladachtige bladeren die onder het midden het breedste zijn. De bladeren zijn vrij smal, lijn-lancetvormig en v-vormig. Het onderste blad is vaak boven het midden het breedste, de hoger geplaatste bladeren zijn over een grote lengte even breed en vrij

sterk gekield. Het bovenste blad bereikt de bloeiaar niet. De schutbladen zijn lancetvormig, lang toegespitst, groen maar vaak violet aangelopen; de onderste schutbladen zijn bladdik, dubbel zo lang als de doosvrucht, naar boven toe korter wordend.

Stengel/bloeiaar

De stengel is slank, kaal, stijf rechttop, rond, lichtgroen, naar boven toe vaak paarsig aangelopen. Hij is vrij dun, naar boven toe iets hol. De bloeiaar is alzijdig, langwerpiger en dichtbloemig.

Beispiel Übersetzung mit Google

Bloeitijd/zaadrijping

Grote muggenorchis bloeit van midden juni tot eind juli, de doosvruchten zijn rijp vanaf eind augustus. De doosvruchten zijn zittend, spoelvormig, kaal, groen, soms iets paars aangelopen, stijf rechtop langs de stengel staand. De vruchtzetting is hoog (60-79%).

Blütezeit/Samenreife

Die ~~Mückenorchidee~~ Mücken-Handwurz blüht von Mitte Juni bis Ende Juli, die Kapseln sind ab Ende August reif. Die Kapseln sind sitzend, spindelförmig, kahl, grün, manchmal leicht violett, steif aufrecht am Stiel stehend. Der Fruchtansatz ist hoch (60-79%).

Gymnadenia conopsea
Grote muggenorchis

Bloeitijd/zaadrijping

Grote muggenorchis bloeit van midden juni tot eind juli, de doosvruchten zijn rijp vanaf eind augustus. De doosvruchten zijn zittend, spoelvormig, kaal, groen, soms iets paars aangelopen, stijf rechtop langs de stengel staand. De vruchtzetting is hoog (60-79%).

Biotoop

Zonnige, basenrijke, min of meer humeuze grond. Grote muggenorchis is een kalkminnende soort die gevonden wordt op droge, grazige kalkhellingen en heischrale graslanden, jonge duinvalleien, vochtige veengebieden en kalkmoerassen.

Vindplaatsen

In Nederland zeer zeldzaam, vooral in Zuid-Limburg, de Waddeneilanden, in de duinen en de Gelderse vallei. In België in Vlaanderen zeer zeldzaam, in Wallonie vrij zeldzaam in het Maasgebied en de zuidelijke Ardennen.

- 7 Grote muggenorchis (*Gymnadenia conopsea*). De onderste schutbladen zijn dubbel zo lang als de doosvrucht
- 8 Grote muggenorchis (*Gymnadenia conopsea*). De doosvruchten zijn zittend en stijf rechtopstaand
- 9 Grote muggenorchis (*Gymnadenia conopsea*). Soms zijn de doosvruchten iets paars aangelopen
- 10 Grote muggenorchis (*Gymnadenia conopsea*), oude bloeiaar. De doosvruchten zijn langs de ribben geopend

Onderscheidende kenmerken

De vrij smalle, gootvormige tot gekielde bladeren die vaak tweerijig staan en vooral aan de basis gehoopt staan, de vrij slanke, rechte stengel met stijf omhoogstaande doosvruchten en de hoge vruchtzetting.

Gelijkende soorten

Welriekende muggenorchis (*Gymnadenia odoratissima*) is kleiner en heeft smallere, lijnvormige, spitse, sterk dubbelgevouwen bladeren. Bosorchis (*Dactylorhiza fuchsii*) en Gevlekte orchis (*Dactylorhiza maculata*) hebben ook smalle bladeren, maar die zijn breder, niet gootvormig en gevlekt. Hondskruid (*Anacamptis pyramidalis*) heeft heel smalle, gootvormige, ongevlekte bladeren, maar een eivormige, korte bloeiaar. Harlekijn (*Anacamptis morio*) heeft ook smalle bladeren, maar breder dan van Grote muggenorchis; de bloeiaar is elliptisch en niet langwerpig.

Meer info:

sleutel uitgebloeiende orchideeën;
verspreidingsatlas.nl;
wilde-planten.nl;
waarneming.nl;
ecopedia.be;
waarnemingen.be;
aho-bayern.de

Sleutel voor uitgebloeiende orchideeën van Nederland en België

Bespreking van de soorten 65

Die Angaben bezüglich Blütezeit und Samenreife beziehen sich auf das bearbeitete Gebiet (Niederlande und Belgien) und können u. U. nicht zu 100 % auf die Schweiz übertragen werden, sind jedoch als Richtwert gut geeignet. Im Beispiel der Mücken-Handwurz passt die Angabe der Blütezeit einigermaßen gut, der Reifezeitpunkt der Kapseln ist bei uns eher Mitte August bis in den September je nach Höhenlage. Die zusammenfassende Tabelle auf den Seiten 10 und 11 zeigt deutlich auf, wie lange die effektive Samenverbreitung bei den einzelnen Arten dauern kann.

Insgesamt ein inhaltreiches, nützliches E-Book. Bleibt nur zu hoffen, dass es in naher Zukunft eine englische oder gar deutsche, um weitere Arten ergänzte Ausgabe gibt.